

سند راهبردی آسمان نمای اراضی عباس آباد
(به انضمام مطالعات پایه)

مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران

سرشناسه	قیدرلو، کمیل، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	سند راهبردی آسمان‌نمای اراضی عباس‌آباد (به انضمام مطالعات پایه) / کمیل قیدرلو، همکاران تألیف (به ترتیب حروف الفبا) علیرضا احسان‌فر ... (و دیگران؛ برای) مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، دبیرخانه مرکزی تحول مدیریت شهری.
مشخصات نشر	تهران: مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۶۴ ص: مصور (بخشی رنگی)، جدول، نمودار؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	978-600-7928-15-8
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	همکاران تألیف (به ترتیب حروف الفبا) علیرضا احسان‌فر، محمدمهدی اردبیلی، سیدنعم‌اوردانی، حمیدرضا انصاری‌فر، مهدی ایزدخواه، مریم جانقربان ...
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۶۲ - ۱۶۴.
موضوع	آسمان‌نمای گنبد مینا (تهران)
موضوع	عمران شهری - ایران - تهران
موضوع	عباس‌آباد، محله (تهران)
شناسه افزوده	احسان‌فر، علیرضا
شناسه افزوده	شهرداری تهران. مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران. دبیرخانه مرکزی تحول مدیریت شهری
شناسه افزوده	مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران
رده بندی کنگره	DSR ۱۳۹۴، ۷۹/۵، ۱۳۹۴
رده بندی دیویی	۱۲۲/۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۰۶۵۸۰۸

مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران

سند راهبردی آسمان‌نمای اراضی عباس‌آباد (به انضمام مطالعات پایه)

تألیف و تدوین: کمیل قیدرلو، علیرضا احسان‌فر، محمدمهدی اردبیلی، سیدنعم‌اوردانی، حمیدرضا انصاری‌فر، مهدی ایزدخواه، مریم جانقربان، سیدحجت‌الحق حسینی، احسانه روشن، ماندانا نعمتی، مینا نوروزی و ...

ویراستار: ندا جلالی

صفحه‌آرایی: اکرم رحیمی

چاپ: موسسه نشر شهر

نویت چاپ: اول

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۶۰.۰۰۰ ریال

تاریخ انتشار: تابستان ۱۳۹۴

ناشر: انتشارات مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران؛ معاونت علم و فناوری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۹۲۸-۱۵-۸

کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، پل رومی، خیابان شهید اکبری، نبش خیابان شهید آقابزرگی، شماره ۳۳، کد پستی ۱۹۶۴۶۳۵۶۱۱

امور مخاطبان: ۳-۲۳۲۹۲۰۸۰ - <http://rpc.tehran.ir>

سخن نخست

اندیشندگان کرامی

باسلام

دیریت شهری تهران با انباشت بیش از ۱۰۰ سال تجربه از تاسیس بلدیة طهران تا به امروز، این باور را سرلوحه فعالیت های خود قرار داده است که شهر، تنها در جهانیت عینی و کالبدی مجسم شهری معنا نمی یابد؛ بلکه شریرو حی است که کالبد را معنای بخشد و آن را بدل به موجودی زنده می کند. سرشنگ را بهماناروحی است که فارغ از شناسایی و انگذاری مدیریت شهری، در کالبد شمر دیده شده و امر شهری را معنا دار کرده است.

مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران در راستای شناسایی و انگذاری بر روح شمرود جهت تحول مدیریت شهری تهران از مدیریت کالبد محور به مدیریت فرهنگی محور، با تعالیه به روش های گسترده ای را با بهره گیری از ظرفیت ها و توانمندی های این مرکز و نیز بهره مندی از آرای صاحب نظران و معطکران به پیش حوزه فرهنگ اسلامی - ایرانی در دستور کار خود قرار داده است. سند پیش رو، حاصل تلاش این بمرائیان به منظور ترسیم نقشه توسعه نهایی فرهنگی - اجتماعی شهر تهران در راستای مدیریت یکپارچه شهری برای نیل به توسعه و تعالی پایدار و همه جانبه شهر تهران تدوین شده است.

امید است با بهره مندی از نظرات ارزشمند جنابعالی، در ارائه مؤثر این آثار کامیاب گردیم.

بایک محاباری

رئیس مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران

صفحه	فهرست
۱۱	پیشگفتار
۱۵	فصل ۱: کلیات و مقدمات
۱۷	مقدمه
۲۳	کلیاتی درباره اراضی عباس آباد
۵۱	الزومات و کارکردها، آسمان نما
۵۹	موقعیت و اهمیت آسمان نما در اراضی عباس آباد
۶۴	آسیب شناسی و آسیب های طبیعی برای ارتقا و بهبود مجموعه آسمان نمای اراضی عباس آباد
۷۶	جمع بندی فصل یک
۷۹	فصل ۲: سند راهبردی ارتقا و بهبود آسمان نما
۸۱	تعاریف عملیاتی واژگان سند
۸۲	چشم انداز
۸۳	ماموریت
۸۴	ارزش های محوری
۸۴	سیاست های حاکم بر راهبردها
۸۵	اهداف
۸۶	راهبردها
۸۸	برنامه ها و اقدامات اجرایی
۹۵	پیوست ها
۱۶۱	منابع

اثر پیش رو، متعاقب توجه به حوزه‌های طراحی، محتوایی، مخاطب‌شناسی و عملکردی پروژه «گنبد مینا» تألیف و طی مطالعات خود، فقدان سند راهبردی و سیاستی فرادستی را عامل اصلی وضع موجود اراضی می‌دانند.

در بخش نخست سند با نام کلیات و مقدمات، به مطالعات راهبردی ذیل شش بخش اصلی پرداخته شده است:

۱. مبانی مقدمات شامل ضرورت تدوین سند راهبردی جامع و بخشی ارتقا و بهبود اراضی و الگوی مفهومی مجموعه آسمان‌نمای گنبد مینا

۲. کلیاتی درباره اراضی عباس‌آباد

۳. الزامات و کارکردهای آسمان‌نما

۴. موقعیت و اهمیت آسمان‌نما در اراضی عباس‌آباد

۵. آسیب‌شناسی و طراحی رویکرد بومی جایگزین برای ارتقا و بهبود مجموعه آسمان‌نمای گنبد مینا

۶. جمع‌بندی بخش مقدمات کلیات

در بخش دوم تحت عنوان «سند راهبردی اراضی و بهبود آسمان‌نمای گنبد مینا» به بیان چشم‌انداز، مأموریت، ارزش‌ها، سیاست‌های حکم‌بر راهبردها، اهداف، راهبردها پرداخته و در انتها الگوی اقدام و ساختار راهبری و اجرایی مجموعه، پیشنهاد شده است.

با توجه به درخواست کارفرمای طرح مبنی بر ارائه پیشنهاد اصلاحی و الگوی اقدام، تیم پژوهشی متشکل از متخصصان مختلف در حوزه‌های اخترشناسی، مدیریت، علوم اجتماعی، رسانه و علوم ارتباطات، معماری، شهرسازی و علوم حوزوی انتخاب و بر اساس توان‌مندی فشرده به مطالعه اسنادی و میدانی طرح پرداخته و در نهایت اقدامات پیشنهادی این حوزه نیز ارائه شده است.

یکی از مهم‌ترین مراحل کار که اطلاعات آن همزمان به تمامی گروه‌های تخصصی ارائه شده است، مرور دقیق تمامی اسناد فرادستی و بخشی اراضی عباس‌آباد (اعم از مصوب و غیرمصوب)، به عنوان حوزه کلان پروژه آسمان‌نما بوده است چراکه پژوهشگران فعال در این پروژه، بر این باور هستند که تدوین سند فرادستی، بدون توجه به اصول حاکم بر توسعه اراضی عباس‌آباد و همچنین ابعاد مختلف آن که در برهه‌های تاریخی مورد توجه بوده، امکان‌پذیر نیست. بنابراین اسناد ذیل توسط کارگروه مطالعاتی مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران مورد بررسی قرار گرفته است:

- طرح جامع شهر تهران (۱۳۴۷)
  - طرح تفصیلی عباس آباد (۱۳۴۸)
  - طرح شهرستان پهلوی (۱۳۵۳)
  - طرح ساماندهی فضایی گروه ایجاد (۱۳۶۹)
  - طرح جامع مشاوران آتک- آرکولوگ (۱۳۷۱)
  - طرح جامع ساماندهی شهر تهران (مصوب ۱۳۷۱)
  - طرح باختر فضایی تهران (۱۳۸۱)
  - طرح مجموعه شهری تهران (مصوب ۱۳۸۲)
  - سند راهبردی جامع اراضی عباس آباد (مصوب ۱۳۸۴)
  - طرح جامع شهر تهران (مصوب ۱۳۸۶)
  - طرح تفصیلی اراضی عباس آباد (۱۳۸۶)
  - برنامه پنج ساله اراضی عباس آباد (۱۳۸۷)
  - سند مستندسازی و تدوین ریت، ریسی، فرهنگی پروژه اراضی عباس آباد
  - و سایر اسناد فرادستی موجود در مجموعه آرمان نمای گنبد مینا.
- شایان ذکر است، اقداماتی که در پایان بخش به ارائه شده است، حاصل توجه به چشم انداز فعالیت اراضی، مطالعات و بررسی های متخصصان این حوزه، رجوع به داشته ها و ارزش های فرهنگی، بومی و اسلامی، ارزیابی فعالیت آسمان نماهای شاخص ایران و جهان) و همچنین توجه به نگرش ها و برداشت های شهروندان نسبت به موضوع پروژه بوده است.